

**Uchwała Nr XXXIII/651/13
Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej**

z dnia 18 grudnia 2013 roku

w sprawie: przyjęcia do realizacji Programu Aktywności Lokalnej na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi z terenu gminy Dąbrowa Górnicza na lata 2014 – 2015 w ramach projektu systemowego „INTEGRA – program integracji zawodowej i społecznej osób w Dąbrowie Górniczej”

Na podstawie art.18 ust.2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2013 r. poz. 594 z późn. zm.), w związku z art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. 2013 r. poz. 182 z późn. zm.) - na wniosek Prezydenta Miasta Dąbrowy Górniczej

Rada Miejska w Dąbrowie Górniczej

uchwała :

§ 1

Przyjąć do realizacji Program Aktywności Lokalnej na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi z terenu gminy Dąbrowa Górnicza na lata 2014 – 2015 w ramach projektu systemowego „INTEGRA – program integracji zawodowej i społecznej osób w Dąbrowie Górniczej”, stanowiący *Załącznik* do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierzyć Prezydentowi Miasta Dąbrowa Górnicza.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**Przewodnicząca Rady Miejskiej
w Dąbrowie Górniczej**

Agnieszka Pasternak

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Załącznik

do Uchwały XXXIII/651/13
Rady Miejskiej w Dąbrowie
Górnicej
z dnia 18 grudnia 2013 roku

PROGRAM AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

**NA RZECZ RODZIN
Z PROBLEMAMI OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZYMI
Z TERENU GMINY DĄBROWA GÓRNICZA**

realizowany w ramach projektu systemowego
„INTEGRA – program integracji zawodowej i społecznej osób w Dąbrowie Górniczej”

na lata 2014 - 2015

SPIS TREŚCI:

I. UZASADNIENIE REALIZACJI PROGRAMU ORAZ DIAGNOZA ŚRODOWISKA LOKALNEGO.....	3
II. CELE ORAZ PRZEWIDZIANE REZULTATY PROGRAMU	5
III. ADRESACI PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ.....	6
IV. OPIS PLANOWANYCH DZIAŁAŃ, METODY REALIZACJI I PODZIAŁ ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA REALIZACJĘ POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ	6
V. CZAS TRWANIA PROGRAMU I HARMONOGRAM REALIZACJI.....	9
VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU.....	10

I. UZASADNIENIE REALIZACJI PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ ORAZ DIAGNOZA ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Rodzina stanowi podstawową grupę społeczną. Zaspokajając potrzeby psychologiczne, emocjonalne, społeczne, pełniąc funkcję prokreacyjną, opiekuńczą, wychowawczą oraz zaspokajając potrzeby bytowe, wypełnia niezwykle istotne funkcje wobec jej członków. Współczesna rodzina zmagą się z wieloma problemami: materialnymi, związanymi z sytuacją na rynku pracy, problemami opiekuńczo – wychowawczymi, niezaradnością w pełnieniu ról społecznych, rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych. Wszystko to powoduje znaczną dysfunkcjonalność rodziny, która często nie jest w stanie samodzielnie sprostać wyzwaniom i obowiązkom oraz poradzić sobie z napotykanymi trudnościami.

Diagnoza dokonana przez pracowników socjalnych wskazuje, iż w 2012 r. problemy opiekuńczo - wychowawcze występowały w 335 rodzinach. Łączna liczba osób w tych rodzinach wyniosła 1126. Dużą część badanych środowisk to rodziny niepełne, gdzie zarówno obowiązki związane z utrzymaniem domu, jak i wychowaniem dzieci spadają na jednego rodzica. Wśród tych 335 rodzin 283 to rodziny niepełne (865 osób), 68 to wielodzietne (384 osoby). Dane te wskazują, że wiele spośród tych rodzin zmagą się z samotnym rodzicielstwem i jednocześnie wielodzietnością, co zwiększa ryzyko wykluczenia społecznego. Oprócz problemów opiekuńczo - wychowawczych w rodzinach tych występują równocześnie dysfunkcje i problemy, takie jak ubóstwo, bezradność, alkoholizm, niepełnosprawność oraz niezdolność w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Dzieci z tych rodzin mają problemy z realizacją obowiązku szkolnego, osiągają słabe wyniki w nauce, niewystarczająco integrują się ze środowiskiem szkolnym, przejawiają skłonności do łamania prawa. Sytuacja ta spowodowana jest degradacją ekonomiczną rodzin i niemożnością zapewnienia dzieciom odpowiednich pomocy szkolnych, warunków do nauki, a także form rekreacji i korzystania z dóbr kultury. Istniejące stereotypy oraz tradycyjny podział ról społecznych, zgodnie z którymi to głównie matki odpowiadają za wychowanie dzieci i prowadzenie gospodarstwa domowego sprawiają, że spośród tej grupy klientów Ośrodka kobiety znajdują się w szczególnie niekorzystnej sytuacji. Kobiety stanowią zdecydowaną większość wśród rodziców wychowujących dzieci samotnie. W wielu rodzinach procesy dysfunkcyjne nakładają się pokoleniowo: rodziców cechuje bezradność w pełnieniu funkcji rodzicielskiej, zarówno w aspekcie socjalno – bytowym, jak i realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczej, dzieci z tych rodzin często nie mają stworzonych odpowiednich warunków do nauki, rozwoju psychofizycznego, utrzymania higieny, zdrowia, realizacji obowiązku szkolnego. Jak wskazuje doświadczenie problemy opiekuńczo - wychowawcze skutkować mogą w przyszłości ograniczeniem bądź pozbawieniem praw rodzicielskich.

Dokonana diagnoza wskazuje, że głównym problemem opisanej grupy jest wykluczenie lub zagrożenie wykluczeniem społecznym.

Przedstawiona powyżej charakterystyka pozwala także zdefiniować problemy szczegółowe:

1. bariery psychologiczno – społeczne, przyczyniające się do degradacji i izolacji społecznej, powodującej brak aktywności obywatelskiej i udziału w życiu publicznym społeczności lokalnej,

2. brak lub niski poziom odpowiednich umiejętności i kompetencji społecznych umożliwiających/ułatwiających samodzielne przezwyciężanie trudności,
3. brak lub krótko działające inicjatywy, partnerstwa zrzeszające i wykorzystujące lokalne zasoby na rzecz poprawy funkcjonowania grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W ramach programu zaplanowano kompleksowe wsparcie rodzin przeżywających problemy opiekuńczo – wychowawcze, w oparciu o spójny i funkcjonalny plan, który pomoże rodzinie w wypełnianiu jej obowiązku względem dzieci i utrwalaniu pozytywnych wzorców. Program stworzony jest z uwzględnieniem specyfiki sytuacji socjalno – bytowej rodzin przeżywających problemy opiekuńczo – wychowawcze.

II. CELE ORAZ PRZEWIDZIANE REZULTATY PROGRAMU

Głównym celem Programu Aktywności Lokalnej jest włączenie społeczne. Jego realizacja umożliwi kompleksowe wsparcie rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi. Cel główny i cele szczegółowe Programu wraz ze wskaźnikami i rezultatami przedstawia poniższa tabela:

	Wskaźnik pomiaru celu	Wartość wskaźnika
Cel główny		
Włączenie społeczne	Liczba uczestników/uczestniczek objętych PAL	40
	Liczba uczestników/uczestniczek, którzy zakończyli udział w PAL	28
Cele szczegółowe		
Podniesienie poziomu integracji społecznej	Liczba osób objętych wsparciem z zakresu działań o charakterze środowiskowym	40
	Liczba osób, u których nastąpił spadek poczucia izolacji społecznej	28
	Liczba osób, u których nastąpił wzrost poczucia tożsamości lokalnej	28
	Liczba osób, u których nastąpił wzrost poczucia dostępności lokalnych zasobów kulturowych	28
Podniesienie poziomu umiejętności i kompetencji umożliwiających/ułatwiających samodzielne przewyżczanie trudności	Liczba osób objętych wsparciem Klubu Integracji Społecznej	28
	Liczba osób objętych treningiem umiejętności i kompetencji społecznych	28
	Liczba osób objętych wsparciem i poradnictwem specjalistycznym	28
	Liczba osób, u których nastąpił wzrost umiejętności i kompetencji społecznych	28
Stworzenie warunków sprzyjających powstawaniu lokalnych partnerstw, wspieranie już powstałych oraz inicjowanie działań na rzecz poprawy i wzmocnienia zdolności funkcjonowania uczestników/uczestniczek	Liczba osób objętych działaniami podejmowanymi/realizowanymi we współpracy lub przy udziale lokalnych podmiotów	28

Realizacja działań w ramach PAL pozwoli wypracować również następujące produkty:

- Liczba zorganizowanych w ramach animacji lokalnej spotkań z lokalnymi podmiotami – 5
- Liczba pozyskanych sprzymierzeńców/partnerów - 8
- Liczba rodzajów zrealizowanych w ramach KIS zajęć – 4
- Liczba rodzajów zrealizowanych treningów – 3
- Liczba rodzajów zrealizowanych form wsparcia i poradnictwa specjalistycznego – 3
- Liczba zrealizowanych z uczestnikami/uczestniczkami projektu wywiadów środowiskowych - 120 (ok.3/os.)

- Liczba przyznanych uczestnikom/uczestniczkom zasiłków celowych - 80 (ok.2/os.)
- Liczba zorganizowanych form działań o charakterze środowiskowym - 5

III. ADRESACI PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

Program Aktywności Lokalnej skierowany jest do 40 środowisk z terenu Dąbrowy Górniczej, wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza rodzin niepełnych lub wielodzietnych, które korzystają ze świadczeń pomocy społecznej, są w wieku aktywności zawodowej. Planuje się objęcie wsparciem 30 kobiet i 10 mężczyzn. Z diagnozy wynika, że w dużej mierze będą to osoby posiadające niskie wykształcenie (podstawowe, gimnazjalne bądź zawodowe).

IV. OPIS PLANOWANYCH DZIAŁAŃ, METODY REALIZACJI I PODZIAŁ ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA REALIZACJĘ POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ

Dzięki wykorzystaniu środowiskowej pracy socjalnej, instrumentów aktywnej integracji, działań o charakterze środowiskowym oraz zasiłków celowych, Program Aktywności Lokalnej umożliwi kompleksowe wsparcie rodzin przeżywających problemy opiekuńczo - wychowawcze z terenu gminy.

IV.1 W ramach zadania Aktywna Integracja zaplanowano:

1. animację lokalną - zatrudnienie animatora lokalnego wspierającego realizację PAL, organizację spotkań inauguracyjnych dla uczestników PAL i osób z ich otoczenia, współpracę z przedstawicielami lokalnych podmiotów i instytucji, organizację zajęć edukacyjno – korekcyjnych dla uczestników/uczestniczek PAL wraz z osobami z ich otoczenia, inicjowanie i moderowanie grup samopomocowych/wsparcia/inicjatywnych,
2. zajęcia w Klubie Integracji Społecznej - grupowe i indywidualne, dostosowane tematycznie do potrzeb poszczególnych grup. W pierwszej kolejności zorganizowane zostaną warsztaty motywacyjne, na bieżąco dokonywana będzie indywidualna pogłębiona diagnoza uczestników (analiza predyspozycji, diagnoza potrzeb),
3. treningi umiejętności i kompetencji społecznych - dostosowane do zdiagnozowanych potrzeb poszczególnych uczestników/uczestniczek np.: budżetowy, kulinarny, organizacji obowiązków domowych, właściwej komunikacji, wyłaniania lidera, higieniczny,
4. wsparcie i poradnictwo specjalistyczne - zatrudnienie w zależności od zdiagnozowanych potrzeb i planowanych do realizacji działań specjalistów, edukatorów, coacherów np. od kwestii równościowych - gender czy trzeźwego alkoholika, psychiatrę, dietetyka do realizacji wsparcia i poradnictwa specjalistycznego w formie grupowej lub indywidualnej, służących przywróceniu samodzielności życiowej, czy umożliwiających powrót do życia społecznego,

5. staż - organizowany w przypadku zdiagnozowania takiej potrzeby na etapie analizy predyspozycji i potrzeb, zwłaszcza dla uczestników/uczestniczek w wieku do 30 lat na podstawie porozumienia z PUP,
6. wolontariat - promowanie idei i zachęcanie do wolontariatu jako formy aktywizacji. Umożliwienie odkrycia przestrzeni nabywania umiejętności i kompetencji, odkrycia własnego potencjału i satysfakcji z aktywności społecznej, wzmacnianie wrażliwości społecznej oraz wskazanie alternatywnego sposobu spędzania wolnego czasu,
7. opieka nad dziećmi i osobami zależnymi - organizowana w przypadku braku możliwości jej zapewnienia w ramach własnych zasobów przez uczestników/uczestniczki, na czas realizacji zajęć w ramach programu, istotna zwłaszcza w przypadku rodziców samotnie wychowujących dzieci.

IV.2 W ramach zadania Praca Socjalna zaplanowano zatrudnienie:

1. pracownika do spraw osób niepełnosprawnych, do którego zadań należeć będzie realizacja wsparcia na rzecz uczestników projektu, jak również na rzecz innych klientów Ośrodka, poprzez realizację odpowiednich modułów tematycznych w formie grupowej i/lub indywidualnej w ramach KIS (dotyczyć one będą np. ulg i uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym, integracji osób niepełnosprawnych z otoczeniem, funkcjonowania zawodowego osób niepełnosprawnych, systemu wsparcia dla rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych i starszych) oraz bieżącą obsługą klienta i świadczenie indywidualnych konsultacji w ramach pracy Działu ds. Rehabilitacji Społecznej Ośrodka,
2. dwóch pracowników socjalnych, do których zadań należeć będzie świadczenie pracy socjalnej na rzecz wskazanej grupy, jak również na rzecz innych klientów Ośrodka, z wykorzystaniem, w zależności od potrzeb, trzech metod pracy socjalnej: pracę z indywidualnym przypadkiem, pracę z grupą (z rodziną) oraz pracę socjalną ze środowiskiem lokalnym, m.in. poprzez: diagnozę wstępną kandydatów, wsparcie w procesie rekrutacji, pogłębioną diagnozę sytuacji socjalnej, bytowej i psycho-społecznej uczestników/uczestniczek projektu i ich rodzin, zawieranie, realizowanie i ewaluowanie umów PAL, monitoring uczestników i frekwencji na realizowanych zajęciach/formach wsparcia, przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych, bieżący kontakt oraz wspieranie uczestników/uczestniczek.

IV.3 W ramach zadania Zasiłki i Pomoc w Naturze zaplanowano wypłatę zasiłków celowych przyznawanych uczestnikom/uczestniczkom projektu według zdiagnozowanych potrzeb, zindywidualizowanych w zakresie przeznaczenia, wysokości i terminu przyznania, mających na celu podniesienie poziomu integracji społecznej osób objętych PAL.

IV.4 W ramach zadania Działania o Charakterze Środowiskowym dla uczestników PAL i osób z ich otoczenia zaplanowano:

1. organizację i inspirowanie udziału w imprezach i spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym i turystycznym – np. organizowanie rodzinnych wyjść do kina oraz lokalnych wycieczek,
2. edukację społeczną i obywatelską - organizacja spotkań, prelekcji i pogadanek oraz działań edukacyjnych dla uczestników i mieszkańców miasta.

Odpowiedzialność za realizację Programu oraz zaplanowanych w jego ramach działań będą ponosić pracownicy MOPS odpowiednio do zakresu czynności oraz przypisanej im w projekcie funkcji.

Zarządzanie projektem oparte będzie głównie na zasobach kadrowych i lokalowych Ośrodka. Biuro Projektu będzie mieściło się w siedzibie MOPS. Za zarządzanie odpowiadać będą członkowie Zespołu Zarządzającego, w skład którego wejdą osoby decyzyjne, zaangażowane w realizację projektu: właściwy zastępca dyrektora, kierownicy i koordynatorzy właściwych działów, koordynator projektu, pracownik zajmujący się zamówieniami publicznymi oraz księgowością i rozliczeniami.

W celu usprawnienia komunikacji, przepływu informacji, a tym samym usprawnienia procesu zarządzania projektem i realizacji działań zostanie powołany Zespół ds. realizacji PAL, w skład którego wejdą pracownicy odpowiedzialni i zaangażowani w realizację działań.

Część działań realizowanych w ramach projektu zostanie zlecona podwykonawcom, m.in.: działania o charakterze środowiskowym, animacja lokalna, treningi czy poradnictwo oraz ewaluacja. Wybór podwykonawców i zlecanie realizacji działań odbywać się będzie zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych i dokonywane będzie w sytuacjach, gdy nie będzie możliwości realizacji przez MOPS oraz dla zapewnienia wysokiej jakości i efektywności realizowanych działań.

V. CZAS TRWANIA PROGRAMU I HARMONOGRAM REALIZACJI

Realizacja Programu Aktywności Lokalnej odbywać się będzie w okresie od stycznia 2014r. do czerwca 2015r.

Harmonogram realizacji projektu:

Rok	2014												2015					
Kwartał	I			II			III			IV			I			II		
Miesiąc	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6
Zadanie 1 – Aktywna integracja																		
Realizacja animacji																		
Organizacja spotkań inauguracyjnych																		
Pozyskiwanie i współpraca z partnerami																		
Organizacja zajęć edukacyjno - korekcyjnych																		
Inicjowanie grup samopomocowych/ wsparcia/inicjatywnych																		
Organizacja zajęć w KIS																		
Organizacja treningów umiejętności i kompetencji społecznych																		
Organizacja poradnictwa i wsparcia specjalistycznego																		
Organizacja pozostałych działań z zakresu aktywizacji																		
Zadania 2 - Praca socjalna – udział w rekrutacji, wyłanianie, zawieranie, realizowanie i ewaluowanie umów PAL, świadczenie pracy socjalnej, udzielanie wsparcia																		
Zadanie 3 – Zasiłki i pomoc w naturze – wypłata zasiłków celowych																		
Zadanie 4 – Działania o charakterze środowiskowym																		
Organizacja rodzinnych wyjść																		
Organizacja lokalnych i regionalnych wycieczek																		
Organizacja działań z zakresu edukacji społecznej i obywatelskiej																		

VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Środki na realizację Programu zostały zaplanowane w ramach projektu systemowego „INTEGRA - program integracji zawodowej i społecznej osób w Dąbrowie Górniczej”, współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013, realizowanego w latach 2014 – 2015, Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej. Projekt dofinansowany zostanie w 87% z czego 85% stanowią środki europejskie, 2% dotacja z budżetu krajowego. Pozostałe 13% wartości projektu stanowi wkład własny planowany do poniesienia w ramach zasiłków celowych dla uczestników/uczestniczek programu.